

Zaniklá tradice

Přibližně od druhé poloviny 19.století a průkazněji od 20.let minulého století je doložena tradice velikonočních hrkání a klapání a zároveň občůzka s Jidášem v obcích Bučovicka. Tato občůzka bývala neodmyslitelnou tradicí velikonočních svátků.

Stěžejní činností účastníků, chlapců cca od 5 do 14 let, bylo vyluzování zvuků dřevěných nástrojů, tedy hrkaček, klapaček a řehtaček. Hrkání a klapání nahrazovalo zvony na věžích kostelů, které od Velkého pátku do Bílé soboty umlkají v důsledku uctění biblických událostí spojených s umučením Ježíše Krista. Klapači a hrkači někdy rovněž za svoji činnost dostávali výslužku, kterou si potom rozdělovali dle stanovených pravidel.

Tato tradice se ještě stále udržuje ve 14 obcích bučovského regionu, z blízkých obcí např. v Marefích, Křižanovicích, Kojátkách, Vícemilicích a dalších.

O Jidášovi v Letonicích toho víme velmi málo. Samotné velikonoční občůzky s hrkáním a klapáním zanikly někdy na konci 60 let minulého století. Postavu Jidáše si pamětníci vybavují velmi mlhavě. Jednalo se o osobu, která se před akterý objevila až v samotném závěru občůzky. Dělo se to na kopci zvaném Větrák. Jidáš měl na sobě „*nastrašeny nějaké pytle.*“ Vypadal tedy jako strašák. Vyběhl a honil kluky a kluci jeho. Hlavu a tvář měl zakrytou, nebylo poznat, kdo to je. Tento velmi krátký akt se odehrával pozdě večer.

Jedna z pamětnic vzpomínala, že je v pátek při hrkání honila kolem kostela jakási postava v bílém plášti. Byl to zřejmě nějaký starší kluk, kterého se hodně báli. Zda se mělo jednat o Jidáše, nedovede po létech s určitostí potvrdit. Zdá se, že postava Jidáše, ať už v té či oné podobě, se v Letonicích opravdu vyskytovala. Je možné, že se objevovala nepravděelně a že celý obyčej byl záležitostí chlapců, kteří ministrovali v místním kostele. Tudíž i představitel Jidáše mohl být ministrant. Na Zelený čtvrtek zazpíval kněz „Gloria in Excelsis deo ...“, ministranti odnesli od oltáře zvonky a v průvodu se klapalo a šlo k oltáři.

V pravé poledne se klapači sešli u sochy sv. Jana Nepomuckého. Tam se pomodlili a vyrazili na občůzku dědinou. Podruhé hrkali večer v době klekání. Nezpívali, ale lomozili klapačkami, hrkačkami a trakaři, kterté měli i malí chlupci, ovšem podstatně menší než, než ti starší kluci. Vyráběli jim je hlavně místní zedníci, kterých bylo tehdy v obci mnoho. Řídícím akterům se říkalo *vedoucí*, byli to kluci navštěvující poslední ročník obecné školy, ne starší, protože pak začali dojíždět do měšťanské školy a už neměli tolik času. Řadovým hrkačům se říkalo jednoduše *kluci*. Závěr občůzky býval u kaple sv. Floriána uprostřed vsi. Zde se hoši pomodlili. Poslední den hrkání v sobotu se již

nevybírala výslužka, ale odpoledne šla celá ves v průvodu a s muzikou do kostela na slavnost Vzkříšení. Všichni byli oděni do svátečních šatů.

Podle dotazovaných pamětníků (p. Karel Vlach, pí. Violeta Křivánková, pí. Jarmila Matulová) vymizel obyčej z obce proto, že býval především záležitostí ministrantů. Později upadl o hrkání zájem a dosud nebyla snaha jej obnovit.

V rámci příspěvku do publikace
Obchůzka s Jidáši
Jiří Skokan